

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยทดลองครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสต่อความหยุนตัวของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิต โดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบหนึ่งภายใน และหนึ่งระหว่างหน่วยทดลอง (Repeated Measures Variance: One Between-subjects Variable and One Within-subjects Variable) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิต อายุตั้งแต่ 13 – 21 ปี อาศัยอยู่ภายใต้การดูแลของสถานสงเคราะห์ เด็กชาย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ประเมินของแบบประเมินความหยุนตัวจำนวน 10 คน แล้วทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ออกเป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินความหยุนตัวที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจาก แบบประเมิน The State-trait Resilience Inventory (STRI) ของ สิริเพ็ญ เชาวันศิลป์ (Chowsilpa, 2003) และ โปรแกรมการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคการปรับมโนภาพตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่างได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคล จำนวน 1 ครั้ง ครั้งละ 40-60 นาที ตามกระบวนการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคการปรับมโนภาพ และได้รับการประเมินผลความหยุนตัว 3 ครั้ง คือ ระยะเวลาก่อนการทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตามผล หลังจากเสร็จสิ้นทั้ง 3 ระยะที่กำหนด ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated - measures Analysis of Variance: One Between - subjects Variable and One Within - Subjects Variable) (Howell, 2007, pp. 449 - 460) และเมื่อพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่าง ด้วยวิธีทดสอบรายคู่แบบ นิวแมนคูลส์ (Newman - Keuls Procedure) โดยการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง
2. เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีความหยุนตัวในระดับที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาด้านแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสในระยะหลังทดลอง

3. เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส มีความหุนหันตัวสูงกว่าเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสในระยะติดตามผล

4. เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีความหุนหันตัวในระยะหลังทดลองและสูงกว่าระยะก่อนทดลอง

5. เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีความหุนหันตัวในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนทดลอง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เสนอผลตามสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีความหุนหันตัวในระดับที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสในระยะหลังทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส มีความหุนหันตัวต่ำกว่าเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสในระยะติดตามผล อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีความหุนหันตัวในระยะหลังทดลองและสูงกว่าระยะก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีความหุนหันตัวในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีทดลองกับระยะเวลาการทดลอง ค้นพบได้จากผลของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวัดความหุนหันตัว

ในระยะเวลาก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส และกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกันในระลอกก่อนการทดลอง แต่ต่อมาในระลอกหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ได้พบว่าผลของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวัดความหุน่ตัวในกลุ่มเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบ ที่ได้รับคำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส มีระดับความหุน่ตัวที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการปรับมโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสนี้ เป็นเทคนิคที่ใช้กับความกลัวที่เกิดจากประสบการณ์ทางลบ หรือเหตุการณ์รุนแรงได้เป็นอย่างดี โดยที่ผู้รับคำปรึกษาอาจรู้หรือไม่รู้สาเหตุของปัญหาก็ได้ ดังที่ อนงค์ วิเศษสุวรรณ (2550, หน้า 89 - 90) ได้อธิบายกระบวนการของการให้คำปรึกษาโดยเทคนิคการปรับมโนภาพไว้ว่า การปรับมโนภาพใช้สัญญาณพลังเป็นส่วนหนึ่งในการบำบัด โดยสร้างสัญญาณพลังทางบวก เพื่อช่วยผู้รับคำปรึกษาในกรณีที่เข้าไปในเหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุของความกลัวแล้วทนไม่ได้ และใช้สัญญาณด้านลบที่เชื่อมโยงกับความกลัวในขณะที่ผู้รับคำปรึกษาเข้าไปในเหตุการณ์ที่มีการตอบสนองต่อความกลัว โดยมีกระบวนการบำบัดแยกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- การค้นหาประสบการณ์ที่เป็นต้นเหตุของความกลัว
- การแยกตัว ออกจากประสบการณ์
- การรวม ส่วนที่แยกตัวเข้าด้วยกัน

กระบวนการของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคการปรับมโนภาพเป็นการมุ่งสู่การแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางลบอย่างแท้จริง เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิตจะได้แก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง ซึ่งเป็นส่วนให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้กับโลกทัศน์ใหม่ของเขา ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะความหุน่ตัวทั้ง 3 ด้านที่สอดคล้องกันของกรอทเบิร์ก คือ 1) สิ่งที่มี (I have) 2) สิ่งที่เป็น (I am) 3) สิ่งที่สามารถ (I can)

เทคนิคการปรับมโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสเป็นกระบวนการที่มุ่งสู่จิตใต้สำนึก ซึ่งเป็นจุดเด่นที่สร้างความแตกต่างจากวิธีการปกติ การเข้าสู่จิตใต้สำนึกของดนตรี เป็นการเปิดประตูแห่งโอกาสที่จะทำให้ผู้รับการปรึกษาสามารถค้นหา และเผชิญกับปัญหา ส้ารวจความสามารถที่มีด้วยตัวเอง เลือกเส้นทางเพื่อนำไปสู่การแก้ไขประสบการณ์ทางลบในอดีตอย่างมีประสิทธิภาพ พลังของจิตใต้สำนึกนี้จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นไปตามที่ อนงค์ วิเศษสุวรรณ (2550, หน้า 17-18) ได้อธิบายถึงพลังของจิตใต้สำนึกว่า จิตใต้สำนึกไม่มีขอบเขต หรือข้อจำกัดใด ๆ จึงทำงานได้มากกว่าจิตสำนึกซึ่งบุคคลไม่เคยคิดมาก่อน ในงานด้านการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ผู้ที่รู้ดีที่สุดว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับชีวิตของเขาก็คือผู้รับการปรึกษาเอง ดูจากภายนอกอาจเห็นว่าผู้รับการปรึกษามีความจำกัด

แต่ภายในยังมีพลัง และข้อมูลอีกมากมาย ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ยังมีความสามารถอีกมากที่ซ่อนอยู่ และไม่ได้นำมาใช้ ตลอดชีวิตของแต่ละบุคคล ได้สะสมข้อมูลจากประสบการณ์ต่าง ๆ และสิ่งที่ได้พบเห็นมากมาย และสามารถนำมาใช้ได้เมื่อจำเป็น จิตสำนึกอาจจะไม่นำข้อมูลบางอย่างมาใช้ เพราะมีข้อจำกัด และกระบวนการที่กำหนดขอบเขตการทำงาน และเป็นไปได้ว่าจิตสำนึกได้สัมผัสข้อมูลส่วนมาก จิตใต้สำนึกซึ่งมีอิสระ จากการตระหนักรู้ในระดับจิตสำนึกทำงานได้มากกว่า จะหาข้อมูล และความเป็นไปได้ที่จะกระตุ้นให้มีทางเลือกที่นำไปใช้ได้มากขึ้น จิตใต้สำนึกมีพลังมาก รู้ความต้องการ และความสามารถของบุคคลมากกว่า จิตสำนึก ดังนั้นเมื่อกระบวนการการทดลองเสร็จสิ้น ผลจากองค์ประกอบที่ได้จากกระบวนการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคการปรับโมโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสเหล่านี้ ได้ส่งผลต่อจิตใต้สำนึกของเด็กที่ได้รับการทดลอง ทำให้ค่าเฉลี่ยความหุนหันพลั้งพิริวที่สูงขึ้น

จากที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าการให้คำปรึกษาด้านแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคการปรับโมโนภาพ เป็นกระบวนการที่มีจุดเด่นในการทำงานในระดับจิตใต้สำนึกของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างจากวิธีอื่น ๆ เด็กได้รับการทดลองด้วยการให้คำปรึกษาด้านแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส จะสามารถเลือกสิ่งที่เหมาะสมในการเผชิญหน้า และแก้ไขปัญหาที่เกิดจากประสบการณ์ทางลบในชีวิตด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจเลือกว่าควรทำอย่างไรกับสิ่งที่ตนต้องเผชิญอยู่ โดยปราศจากความขัดข้องใจที่ไม่จำเป็นต้องมีการชี้แนะจากผู้ให้คำปรึกษา ไม่ถูกบีบบังคับ ไม่จำเป็นต้องคิดหาคำตอบออกมาเป็นคำพูด ดังนั้นผู้รับการปรึกษาจึงไม่จำเป็นต้องกังวลใจจากปัจจัยภายนอก เพื่อลดแรงกดดันได้รับจากการให้คำปรึกษาด้วยวิธีปกติ

ในบางกรณีการให้คำปรึกษาด้วยวิธีอื่น อาจต้องพึ่งพาบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาในการเป็นส่วนชี้นำผู้รับคำปรึกษาในการแก้ไขปัญหา กล่าวคือ ส่วนสำคัญในความสำเร็จของการพัฒนาทักษะความหุนหันพลั้งพิริวนี้ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งผลสำเร็จที่ได้นี้ไม่สามารถเป็นหลักประกันได้ว่าเด็ก ๆ จะสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อเหตุการณ์เลวร้ายเกิดขึ้นอีกครั้งในอนาคต ในขณะที่การให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสสร้างความสำเร็จในการให้คำปรึกษาที่เกิดจากตัวผู้รับคำปรึกษาเอง เด็ก ๆ ที่ผ่านกระบวนการการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคการปรับโมโนภาพ พวกเขาจะรับรู้ได้ว่าเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นในอดีตเป็นสิ่งที่เกิดมา และผ่านไป ประสบการณ์ทางลบในอดีตเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จริง และสามารถนำเอาประสบการณ์เหล่านี้มาเป็นบทเรียนแก่การดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติในอนาคต ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเด็ก ๆ ที่ผ่านการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสจะคงผลการพัฒนาทักษะ

ความหุนตัวในระยะยาว ดังที่เห็นว่าค่าเฉลี่ยความหุนตัวของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิตที่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีค่าเฉลี่ยความหุนตัวสูงขึ้นทั้งในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา บำรุงยศ (2544) ได้ศึกษาการใช้เทคนิคการปรับมโนภาพตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ต่อความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตายของผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะการทดลองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตายไม่แตกต่างกัน แต่ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ได้ผลที่ต่างออกไป คือกลุ่มทดลองมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตายลดลง ผู้วิจัยให้เหตุผลว่า ในกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคการปรับมโนภาพตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ได้รับการเปลี่ยนการรับรู้ในเรื่องความตายใหม่ โดยที่ผู้วิจัยในฐานะผู้ให้คำปรึกษาได้ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สร้างสัญญาณพลังทางบวกให้เกิดขึ้น แล้วนำผู้รับคำปรึกษากลับไปที่จุดเริ่มต้นของความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตาย ด้วยวิธีการจินตนาการให้นึกย้อนเวลาไปที่เหตุการณ์ครั้งแรกในชีวิตที่เป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตาย และทำความเข้าใจถึงสิ่งที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตาย จากนั้นได้ทำการแยกผู้รับคำปรึกษาออกจากความรู้สึกนั้น และให้ผู้รับการให้คำปรึกษาได้นำพลังทางบวกทั้งหมดที่มีอยู่กลับไปที่ประสบการณ์เดิมอีกครั้ง ทำให้เกิดการรับรู้ใหม่ต่อการตอบสนองต่อความตาย จึงมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตายลดลง

สรุปได้ว่า ความหุนตัว และปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น สามารถเกิดขึ้นจากการกระบวนการคิด และการตอบสนองคือเหตุการณ์อันเลวร้ายที่เกิดขึ้น ผ่านทางระบบประสาทสัมผัสของตน ข้อจำกัดของการรับรู้นี้ ทำให้เกิดการตอบสนองในทางลบทั้งภายใน และภายนอก เมื่อเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในกลุ่มทดลองได้เข้าสู่กระบวนการให้การศึกษาด้วยเทคนิคการปรับมโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ซึ่งทำงานต่อจิตใจสำนึกโดยตรง ทำให้พวกเขามีโอกาสได้ค้นหาความสามารถของตนเองที่ซ่อนอยู่ จัดการกับพลังในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ทางลบที่เกิดขึ้นในอดีต ได้เรียนรู้ และเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และยอมรับว่าสิ่งต่าง ๆ ได้เกิดขึ้น และผ่านพ้นไปแล้ว เปิดโอกาสให้ตนเองได้รับรู้ และปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ สร้างความสุขในการดำรงชีวิตประจำวัน ช่วยให้สามารถประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ดังนั้นวิธีการทดลองกับช่วงระยะเวลาของการทดลอง จึงมีผลต่อความหุนตัวของเด็กที่มีประสบการณ์ลบในชีวิต

2. ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยความหุนตัวของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส มีความหุนตัวในระดับที่สูงกว่า

กลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานในข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมที่ทางสถานสงเคราะห์เด็กชายจัดขึ้น อาจเป็นตัวแปรแทรกซ้อนซึ่งส่งผลต่อเด็กในกลุ่มควบคุมในระหว่างการทดลอง กิจกรรมที่สถานสงเคราะห์เด็กชายจัดขึ้นในกลุ่มควบคุมมีผลต่อการพัฒนาทักษะความหยุ่นตัวในกลุ่มควบคุม ซึ่งกระบวนการในการพัฒนาทักษะความหยุ่นตัวนี้สามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของ กรอทเบิร์ก (Grotberg, 1995 อ้างถึงใน สุจิตรา สมจิต และสุวรรณ จันทร์ประเสริฐ, 2550) โดยแบ่งองค์ประกอบหลักที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะความหยุ่นตัวมี 3 ประการ ดังนี้

- แรงสนับสนุนและแหล่งประโยชน์จากภายนอก (External Supports and Resources) คือ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับคนในครอบครัว หรือ ระหว่างเด็กกับคนอื่น ๆ ความสัมพันธ์นี้ช่วยให้เด็กได้รับความเอาใจใส่ ยามมีปัญหาที่เกินกำลังของเด็ก หรือเด็กรู้สึกว่าการความช่วยเหลือ ก็มีพร้อมอยู่

- ความเข้มแข็งภายใน (Internal Strengths) คือ การที่เด็กมองตนเองในแง่บวก เช่น มองว่าตนเองเป็นคนน่ารักสำหรับบุคคลอื่น พร้อมจะแผ่แผ่ความรัก ความเข้าใจ และมีมิตรภาพให้แก่ผู้อื่น มีความภูมิใจในตนเอง มีความหวังในอนาคต

- ทักษะทางสังคม และทักษะระหว่างบุคคล (Social and Interpersonal Skills) เป็นความสามารถที่ใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหา การควบคุมอารมณ์ และการแสดงออก เป็นสิ่งที่เด็กเรียนรู้ได้จากการอบรมสั่งสอน และจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ในส่วนของกิจกรรมที่ทางสถานสงเคราะห์เด็กชายได้จัดขึ้นในกลุ่มควบคุม ทางสถานสงเคราะห์ได้ให้ความช่วยเหลือเด็กมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นเป็นประจำ ซึ่งหมายถึงการนำส่วนสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกทางสังคมมาช่วยเหลือแก่เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบจากสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงการให้การสนับสนุนจากบุคคลภายนอก ที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตลอดระยะเวลาการทดลอง เช่น การเข้าค่ายพักแรม จัดเลี้ยงอาหาร การเล่นเกม เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จัดเป็นแหล่งสนับสนุนที่สำคัญตามองค์ประกอบหลักที่จะมีผลต่อการพัฒนาทักษะความหยุ่นตัว ทำให้เด็กในกลุ่มควบคุมมีปัจจัยในพัฒนาทักษะความหยุ่นตัว สอดคล้องกับแนวคิดของ กรอทเบิร์ก (Grotberg, 1995) ในด้าน “สิ่งที่ฉันมี” (I have) ซึ่งเกิดขึ้นจากแหล่งสนับสนุนภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดความหยุ่นตัว โดยในส่วนนี้จะมุ่งพัฒนาการซึ่งนำไปสู่ความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย ดังนั้นเด็กในกลุ่มควบคุมที่ได้ผ่านกระบวนการเหล่านี้ จะมีคุณลักษณะที่มีผลปฏิสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะความหยุ่นตัว คือ การมีความไว้วางใจในสัมพันธภาพ การจัดการกับบทบาท หน้าที่ และรู้จักกฎเกณฑ์ การมีตัวตน การได้รับ

การสนับสนุนให้มีอิสระในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการเข้าถึงแหล่งบริการด้านสุขภาพ การศึกษา สวัสดิภาพ และความปลอดภัยในชีวิต

ในขณะที่เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคการปรับมโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ที่มีการจัดการในระดับจิตใต้สำนึก กล่าวคือ การเสริมสร้างปัจจัยที่มีผลปฏิสัมพันธ์ต่อความหุนหันงัดจากภายใน ซึ่งตรงกับการพัฒนาทักษะความหุนหันในการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ของกรอทเบิร์ก (Grotberg, 1995) ในด้าน “สิ่งที่ฉันเป็น” (I am) ซึ่งเป็นปัจจัยที่เสริมสร้างสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละบุคคล อันได้แก่ ความรู้สึก หัสนคติ และความเชื่อภายในตนเอง ดังนั้นเด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสจะมีคุณลักษณะที่มีผลปฏิสัมพันธ์ในการพัฒนาทักษะความหุนหัน คือ มีความสามารถเป็นที่รัก สามารถแสดงความรักต่อบุคคลอื่น สร้างความรักความเข้าใจ มีรู้สึกร่วมระหว่างตนเองกับปฏิสัมพันธ์ภายนอก การเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น มีความภาคภูมิใจในที่ได้เป็นสิ่งใด หรือได้ทำสิ่งใดลงไป การเป็นอิสระในตนเองและรับผิดชอบต่อหน้าที่ การเป็นผู้เต็มเต็มด้วยศรัทธา สังจะ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังฉรา ภักดีพินิจ (2545, หน้า 98-100) ซึ่งได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสต่อคุณค่าแห่งตนของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ พบว่าเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีคุณค่าแห่งตนในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีเหตุผลว่า เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศจะได้รับประสบการณ์ที่เลวร้ายในชีวิตทำให้เกิดผลกระทบต่อยุติธรรมอย่าง ต่อเนื่องรุนแรงมากกว่าเด็กปกติจะได้รับ ทำให้เกิดพยาธิสภาพทางจิตใจที่ฝังลึก แม้ว่าการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสจะช่วยให้เด็กดังกล่าวได้รับรู้ความสามารถของตน ก็อาจต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยน และขยายการรับรู้ที่จำกัด นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น ทางโรงเรียน ครู เพื่อน ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาคุณค่าแห่งตนอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส และเด็กในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสถานสงเคราะห์เด็กชายได้จัดขึ้น มีผลปฏิสัมพันธ์ต่อการพัฒนาทักษะความหุนหันทั้งสองกลุ่ม โดยเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิตที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาสัมผัส จะได้รับปัจจัยที่เอื้อหนุนกับองค์ประกอบที่สำคัญในด้านความเข้มแข็งภายใน คือ การปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ในแง่บวกให้แก่ตน การใช้ชีวิตในสังคมอย่างเป็นปกติสุข ในขณะที่เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิตในกลุ่มควบคุมจะได้รับแรงสนับสนุน และแหล่งประโยชน์จากภายนอก การได้รับกิจกรรมจากสังคมที่ทางสถานสงเคราะห์เด็กชายประสานกับหน่วยงาน สถาบัน บุคคลภายนอก

ต่าง ๆ จัดทำขึ้น ดังนั้นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นจากผลของการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคการปรับโนภาพ และผลของการจัดกิจกรรมสนับสนุนจากภายนอก มีส่วนสองคล้องกันในการพัฒนาทักษะความหยุ่นตัวทั้งสิ้น

3. ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยความหยุ่นตัวของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส มีความหยุ่นตัวในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะติดตามผล อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานในข้อที่ 3 ทั้งนี้ อาจเป็นผลจากกิจกรรมการเข้าค่ายที่ทางสถานสงเคราะห์เด็กชายจัดขึ้นในกลุ่มควบคุมในระหว่างการทดลองมีผลปฏิสัมพันธ์ต่อการพัฒนาทักษะความหยุ่นตัวในระยะติดตามผล ซึ่งสามารถอธิบายตามแนวคิดของกรอทเบิร์ก (Grotberg, 1995) ที่ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ประการคือ แรงสนับสนุน และแหล่งประโยชน์จากภายนอก (External Supports and Resources) ความเข้มแข็งภายใน (Internal Strengths) และทักษะทางสังคม รวมถึงทักษะระหว่างบุคคล (Social and Interpersonal Skills) มีความเชื่อมโยงกัน ดังนั้นเด็กในกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ จากแรงสนับสนุนทางสังคมภายนอกอย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาการทดลอง ทำให้เด็กในกลุ่มควบคุมสามารถพัฒนาทักษะทางสังคม และทักษะระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น ผ่านทางการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ที่สถานสงเคราะห์เด็กชายประสานงานร่วมกับ องค์กร สถาบัน และบุคคลต่าง ๆ ได้จัดให้ จึงทำให้เด็ก สามารถเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ผ่านการเล่น เกม การเรียน เป็นต้น ดังนั้นจากการที่ได้รับการจัดกิจกรรมที่หลากหลายนี้เอง จึงทำให้เกิดการพัฒนาทักษะความหยุ่นตัวได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมเด็จ สุขสมบูรณ์ (2546, หน้า 93-94) ซึ่งได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสต่อความเครียดของสามเณรศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยพบว่าค่าเฉลี่ยความเครียดของสามเณรที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีระดับความเครียดในระยะติดตามผลต่ำกว่าสามเณรในกลุ่มควบคุม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีเหตุผลว่า ในระยะติดตามผลนี้ สามเณรมีการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นกิจวัตร เช่น การทำวัตรสวดมนต์ การนั่งสมาธิ และเดินจงกรม ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลต่อระดับความเครียดของสามเณรด้วย ทำให้การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส และวิธีการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นประจำ สามารถลดความเครียดในระยะติดตามผลได้ไม่แตกต่างกัน

ในขณะที่เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคการปรับโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ซึ่งทำให้เกิดทักษะความเข้มแข็งภายใน พวกเขาจะได้เรียนรู้ว่าเหตุการณ์อันเลวร้ายที่เกิดขึ้นนั้น สามารถเกิดขึ้นได้อยู่เสมอ แต่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมา

แล้วก็ผ่านไป การนำเอาประสบการณ์ทางลบที่เกิดขึ้น ปรับเปลี่ยนเป็นบทเรียนที่จะทำให้รู้สึกเจ็บปวดเพียงครั้งเดียว และนำเอาบทเรียนนี้มาเป็นตัวแบบในการใช้ชีวิตที่มีความสุขในอนาคต พวกเด็ก ๆ จะนำตนเองไปสู่องค์ประกอบด้านอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าการรู้จักปรับตัวเองในการใช้ชีวิตประจำวันก็มีส่วนสอดคล้องกับองค์ประกอบสำคัญในด้านการพัฒนาทักษะทางสังคม และทักษะระหว่างบุคคล ทำให้เด็ก ๆ พัฒนาความสามารถที่ใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหา การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก เป็นสิ่งที่เด็กเรียนรู้ได้จากการอบรมสั่งสอน และจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นจากการที่ได้ผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสเพียงครั้งเดียว ทักษะความสามารถเหล่านี้จึงยังคงอยู่ต่อไป และเมื่อประโยชน์ให้เด็ก ๆ สามารถพัฒนาความหุนหันตัวต่อไปได้ด้วยตนเองในอนาคต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการรับรู้เหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว และนำเอาประสบการณ์ทางลบในชีวิตปรับเปลี่ยนเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในอนาคต ผ่านทางการให้คำปรึกษาดำเนินการปรับโนภาพเพียงครั้งเดียวส่งผลให้คุณลักษณะที่ได้จากกระบวนการยังคงอยู่ และตัวเด็กสามารถพัฒนาทักษะความหุนหันตัวด้านต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ในขณะที่เด็กในกลุ่มควบคุมจะได้รับการจัดกิจกรรมจากการสนับสนุนภายนอกอย่างค่อนเนื่อง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความหุนหันตัวอย่างต่อเนื่องด้วย นั้นทำให้วิธีการทั้งสองสามารถพัฒนาทักษะความหุนหันตัวในระยะติดตามผลได้ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความหุนหันตัวของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส มีความหุนหันตัวในระยะหลังทดลองสูงกว่าระยะก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นในตารางที่ 10 ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคการปรับโนภาพ ได้สร้างกระบวนการรับรู้ต่อโลกทัศน์ที่เกิดขึ้นในระดับจิตใต้สำนึกของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิต การที่เด็กได้มีโอกาสเข้าไปค้นหาพลังความสามารถที่อยู่ในตนเอง และนำตนเองไปสู่ความกล้าหาญในการเผชิญหน้ากับประสบการณ์ในอดีต เด็ก ๆ เรียนรู้จากการได้ดูเหตุการณ์ของตนเองอีกครั้ง และเข้าใจได้ใหม่ว่าเหตุการณ์นั้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว สิ่งที่ยังหลงเหลืออยู่คือบทเรียนที่สำคัญ ที่จะทำให้ตนเองได้ก้าวพ้นความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์อันเลวร้าย และการให้ตนเองได้มีโอกาสที่จะมีความสุขคือการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะส่งผลออกมาได้ในการให้คำปรึกษาครั้งเดียว หรือการนำไปสู่การให้คำปรึกษาในครั้งต่อไป

ตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสที่มีความเชื่อว่าโดยทั่วไปแล้ว เด็ก ๆ ที่ยังติดอยู่กับประสบการณ์ทางลบในชีวิตของตน เนื่องจากเขาได้รับรู้ประสบการณ์อันเลวร้าย โดยผ่านระบบประสาทการรับรู้ เขายังติดอยู่กับภาพการได้เห็น เสียงที่ได้ยิน สัมผัสที่ได้รู้สึก ไปจนถึงกระบวนการคิด และการตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเหตุการณ์อันเลวร้ายในอดีต ทำให้โอกาสที่เด็ก ๆ เหล่านี้จะมองโลกในแง่ลบเกินความเป็นจริงจึงเป็นไปได้ ดังนั้นในระยะก่อนการทดลอง จะสังเกตได้ว่าเด็ก ๆ ในเข้าร่วมในการวิจัยมีลักษณะที่แสดงออกให้เห็นถึงการแยกตัว ในขณะที่บางคนยึดติดกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน เด็ก ๆ จะมีการแสดงความคิดเห็นเฉพาะในเวลาที่ได้อยู่ร่วมกับเพื่อน แต่เมื่อแยกตัวออกมาเด็กเหล่านี้แสดงออกอย่างเฉยเมย เงียบ ไม่พูดจา ไม่ไว้วางใจ หลีกเลียงที่จะพูดถึงเหตุการณ์อันเลวร้าย หงุดหงิด ฉุนเฉียว ตกใจกลัว เป็นต้น เด็กบางคนมีลักษณะในการพึ่งพา ต้องการการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองตลอดเวลา ในเวลาที่ผู้ปกครองตอบสนองต่อความเรียกร้องก็จะหนีออกจากพื้นที่ตามลำพัง ซึ่งลักษณะเหล่านี้ ตามแนวคิดของกรอทเบิร์ก (Grotberg, 1995) มองว่าเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความหยุนตัวต่ำ คือการมีลักษณะของความไม่ไว้วางใจ มองทุกสิ่งทุกอย่างล้วนซึ่งอันตราย รู้สึกว่าเมื่อตกอยู่ภายใต้ความรู้สึกนี้ เด็ก ๆ จะเพิกเฉยต่อสัมพันธภาพ สร้างกรอบพื้นที่ของตนเอง พยายามที่จะควบคุมสิ่งต่าง ๆ เอาไว้ เพื่อหนีจากภัยคุกคาม เรื่องร้ายที่จะเกิดขึ้นจากบุคคลในโลก การเพิกเฉย เชื่อถือแต่ตนเอง และหลีกเลี่ยงการแสดงอารมณ์ออกมา เพราะกลัวเรื่องยุ่งยาก ปฏิเสธความพยายามที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ที่เต็มไปด้วยความหมายที่สำคัญ ไม่พยายามพัฒนาความสามารถของตน ปิดกั้นตัวเองจากสิ่งใดก็ตามที่คิดว่าจะสร้างความผิดหวัง การยอมรับสิ่งที่เห็นยั้งตนเองไว้ ขินยอมให้สิ่งต่าง ๆ นี้ควบคุมตัวเอง เพราะการเข้าใจว่าสิ่งที่มีอยู่แล้วในชีวิตเป็นสิ่งที่จะปกป้องตัวเองได้ เป็นต้น ซึ่งผลด้านลบนี้เกิดขึ้นทั้งภายใน และภายนอก จากปฏิสัมพันธ์ของจิตสำนึก และจิตใต้สำนึกของตน

ในขณะที่กระบวนการในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสที่นำมาใช้กับเด็กในกลุ่มทดลอง เป็นเทคนิคการปรับมโนภาพ ที่มีการทำงานกับจิตใต้สำนึกโดยตรง เพื่อให้พลังของจิตใต้สำนึกนำพาให้เด็กที่ได้รับการทดลองสร้างมารดสร้างโลกทัศน์ของตนเองใหม่ให้เหมาะสมกับความเป็นจริง ทำให้เด็ก ๆ ได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พวกเขามีความสามารถในการเผชิญหน้ากับปัญหาอยู่ในตัวเอง และการเข้าไปแก้ไขปัญหานั้นส่งผลกระทบบนด้านลบของชีวิตด้วยตนเอง กระบวนการในการทดลองที่ส่งผลให้เด็กที่ได้รับการทดลองสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่

1. สามารถผ่อนคลายตนเองอย่างมีระบบ เพื่อให้เด็ก ๆ สามารถที่จะผ่อนคลายด้วยตนเอง ปราศจากความกังวล ความไม่ไว้วางใจ ความเครียด อาการเหนื่อยล้าจากการแบกรับแรงกดดันจาก

ภายนอก สร้างความรู้สึกที่ดี สงบ ผ่อนคลาย นำไปสู่ความพร้อมในการเข้าสู่กระบวนการให้คำปรึกษาได้ด้วยตนเอง

2. เปิดโอกาสให้ตนเองได้ค้นหาความสามารถที่มีอยู่ภายใน ทำให้เกิดการสำรวจตนเอง และพบว่าตนเองมีความสามารถด้านต่าง ๆ ซ่อนอยู่ภายใน เด็ก ๆ ที่ได้รับการทดลองสามารถที่จะนำเอาความสามารถที่ค้นพบนี้มาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

3. ความสามารถในการออกมาเผชิญหน้ากับเหตุการณ์อันเลวร้าย เด็ก ๆ จะรับรู้ถึงพลังของตนเอง รู้ว่าตนเองมีความกล้าหาญในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ในอดีตและเรียนรู้จากการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ในอดีตอีกครั้ง เพื่อก้าวข้ามประสบการณ์ที่ทาบลงในชีวิต และยอมรับให้ตนเองมีความสุขในการดำเนินชีวิตประจำวัน

เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคการปรับมโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส เด็กในกลุ่มทดลองจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตด้วยตนเอง ทำให้เกิดความเข้มแข็งภายใน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการพัฒนาทักษะความหยุ่นตัวเด็ก ๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีการแสดงออกให้เห็นถึง ปัจจัยด้านบวกต่าง ๆ เช่น มีการผ่อนคลายตนเอง มีความสดชื่น ร่าเริง สามารถเปิดโอกาสให้ตนเองได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้วยการพูดคุยกับคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อนของตนได้มากขึ้น สามารถบอกเล่าเหตุการณ์อันเลวร้ายของตนเองและมีแนวคิดในการนำประสบการณ์ที่ทาบลงในชีวิตมาเป็นบทเรียนในการใช้ชีวิตประจำวัน ได้ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของเด็กที่มีทักษะในการพัฒนาความหยุ่นตัวตามแนวคิดของ กรอทเบิร์ก (Grotberg, 1995) เช่น การรับรู้ว่าเขาทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความรัก ความสามารถในการสร้างสิ่งที่สวยงาม การยอมรับนับถือตัวเอง ความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำลงไป ความเชื่อมั่นในตนเองว่าสิ่งที่ทำไปเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และสามารถควบคุมตนเองได้หากรู้สึกว่าการกำลังทำบางสิ่งที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงความสามารถในการพูดระบายสิ่งที่รบกวนจิตใจ ความพยายามในการค้นหาทางออกของปัญหาที่เผชิญ การคำนึงไต่ตรองถึงเวลาดี ๆ ที่เราเคยได้พูดคุยกับใครบางคน หรือเคยทำอะไรบางอย่าง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหา และฝ่าฟันอุปสรรคของ เอื้อกานต์ วรไพฑูรย์ (2550, หน้า 110) ซึ่งได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสต่อความสามารถในการเผชิญปัญหา และฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเผชิญปัญหา และฝ่าฟันอุปสรรคในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยได้กล่าวว่า เป็นเพราะการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีส่วนช่วยให้บุคคลที่

กำลังเผชิญหน้ากับปัญหา ความทุกข์ยากลำบาก ให้ได้ขยายขอบเขตกรอบการรับรู้ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนใหม่ ช่วยให้บุคคลได้ค้นพบตัวเอง สร้างความตระหนักรู้ในสภาพปัจจุบัน มีการรับรู้ ความรู้สึก ความคิด และความต้องการต่าง ๆ ของคน สามารถสัมผัสกับสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นในตนเอง ตลอดจนรับรู้ถึงสภาพแวดล้อม และความสัมพันธ์ของคน และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในทุกขณะ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ

สรุปได้ว่า วิธีการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ทำให้เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิตได้สร้างโอกาสให้ตนเองได้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในอดีต มีผลให้เกิดกระบวนการพัฒนาทักษะความหุนตัวสูงขึ้นมากกว่าระยะก่อนการทดลอง

5. ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความหุนตัวของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบที่ได้รับคำปรึกษาดตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีความหุนตัวในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5 ดังที่แสดงในตารางที่ 8 ทั้งนี้เนื่องจากเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิตที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ด้วยเทคนิคการปรับมโนภาพทำให้เด็กได้รับรู้โลกทัศน์ของตนเองใหม่ที่มีผลต่อเหตุการณ์เลวร้ายในอดีต ได้รู้สึกความมีพลังที่อยู่ในตนเอง สามารถปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นการสร้างการรับรู้ภายในที่เกิดขึ้นจากตัวเอง ส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาทักษะความหุนตัวในระดับที่สูงขึ้น การคลี่คลายเหตุการณ์อันเลวร้ายในอดีตของเรื่องนี้เอง ที่จะส่งผลต่อไปในระยะติดตามผล เนื่องจากตนเองได้จัดปัญหาส่งผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบันได้นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในกลุ่มทดลองที่มีความเห็นตรงกันว่า ในการทดลองพวกเขามีความรู้สึกไม่สบายใจที่จะต้องเผชิญหน้ากับเหตุการณ์อันเลวร้ายของตนเอง แต่เมื่อค้นพบว่าตนเองมีพลัง และได้เรียนรู้จากกระบวนการที่เกิดขึ้น ทำให้เขามองเหตุการณ์เลวร้ายที่เขาเคยกลัวได้โดยไร้ความคับข้องใจ และเมื่อกระบวนการเสร็จสิ้นพวกเขาเด็ก ๆ มีความพร้อมที่จะเลือกหาประสบการณ์ใหม่ ๆ กล้าที่จะทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จยิ่งขึ้นไป ซึ่งตรงกับคุณลักษณะสำคัญที่มีผลปฏิสัมพันธ์ต่อการพัฒนาความหุนตัวตามแนวคิดของกรอทเบิร์ก (Grotberg, 1995) ซึ่งมี 3 ประการ คือ

สิ่งที่ฉันเป็น (I am) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นภายในตนเอง หลังจากกระบวนการทดลองเสร็จสิ้น เด็ก ๆ จะเรียนรู้ถึงการพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง เพื่อที่จะมีคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น ความภูมิใจในตนเอง ความรู้สึกเป็นอิสระ การมองตนเองให้เป็นที่รักของคนอื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีศรัทธา มีความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถวิเคราะห์ความถูก – ผิด ในการเชื่อถือในบุคคลอื่น เป็นต้น

สิ่งที่ฉันสามารถทำได้ (I Can) เป็นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็กที่มีต่อสังคมภายนอก และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ทักษะนี้เป็นส่วนร่วมระหว่างความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในตัวเด็ก และการสั่งสอนจากผู้อื่น เด็กในกลุ่มทดลองจะสามารถเรียนรู้การพัฒนาตนเองได้จากการนำประสบการณ์ทางลบในชีวิตของตนมาเป็นบทเรียนในการดำรงชีวิต เช่น การรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น การประเมินองค์ประกอบของสภาพแวดล้อม ความสอดคล้องในการเลือกทางออกของปัญหา ความอดทนที่จะยืนหยัดอยู่กับปัญหาจนกว่าจะพบทางออก และความสามารถในการจัดการกับความรู้สึก การแสดงออกทางพฤติกรรม เป็นต้น

สิ่งที่ฉันมี (I have) เป็นสิ่งที่เกิดจากการสนับสนุนจากบุคคลภายนอก เพื่อที่จะเสริมสร้างพัฒนาการซึ่งนำไปสู่ความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย อันเป็นแกนกลางของการพัฒนาความหุนหันไหวแม้วบเทาจากภายนอกเป็นตัวกำหนดอิทธิพลต่อองค์ประกอบสำคัญข้อนี้ เพียงแต่เด็ก ๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสจะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองว่าเขาสามารถได้รับแรงสนับสนุนจากบุคคลแวดล้อมได้อย่างไร ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่มีผลต่อการพัฒนาความหุนหันไหว เช่น ความไว้วางใจในสัมพันธภาพ การเรียนรู้กฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การมีบทบาทหน้าที่ในครอบครัว การเรียนรู้จากตัวแบบที่ดี เป็นต้น

จากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ เด็กที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสได้แสดงออกทางพฤติกรรมที่พบได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สังเกตเห็นว่าเด็ก ๆ มีสีหน้า และท่าทางที่สดใส ไร้กังวล ซึ่งตรงกันข้ามกับในระยะก่อนการทดลองที่เด็ก ๆ หลายคนมีการแสดงออกอย่างเพิกเฉย มองข้าม ไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแปลกหน้า แต่ในระยะติดตามผล เด็ก ๆ สามารถหักทางบุคคลอื่น ๆ รอบตัวได้ด้วยตนเอง กล้าที่จะเผชิญหน้าสาคา และพูดคุยกับผู้วิจัยอย่างเปิดเผย พร้อมทั้งจะสร้างบทสนทนา ชักถามเรื่องราว หัวเราะหยอกล้อ หรือพูดตอรองกับผู้วิจัยตามลักษณะนิสัยของตน มีความพร้อมที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนในอดีต สามารถบอกเล่าถึงประสบการณ์ทางลบในชีวิตได้ในลักษณะของบทเรียนที่ชีวิตได้พบเจอ และความพยายามในการมองอนาคตของตนเอง เช่น การวางแผนการเรียนต่อ การปรับตัวเข้ากับสังคม เป็นต้น เพื่อวางแผนทางการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ แหนจอ (2544, หน้า 103 – 105) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสต่อคุณค่าแห่งตน ของเยาวชนคดียาเสพติดในบ้านเยาวชนบูรพา ช่วยให้เยาวชนคดียาเสพติดมีคุณค่าแห่งตนสูงขึ้นในระยะติดตามผล โดยเนื่องมาจากกระบวนการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส เป็นการให้คำปรึกษาที่พิจารณาส่วนต่าง ๆ ของความเป็นมนุษย์ทั้งร่างกาย สังคม อารมณ์ พฤติกรรม และจิตวิญญาณ ซึ่งทำให้สร้างผลดี และชุมพลังที่สร้างสรรค์ของตนเอง และตรวจสอบทางเลือกด้วยตนเองไปใช้ ความรู้สึกเชื่อมั่น หรือรู้สึกว่าการ

ตนเองมีคุณค่าเกิดขึ้นตั้งแต่ในขณะให้คำปรึกษา และหลังการให้คำปรึกษา ความรู้สึกนี้ยังเกิดต่อเนื่องไปตลอด ผู้วิจัยได้กล่าวว่า เขาสนิทสนมได้แนวทางเลือกที่หาได้ไปลองใช้จริง และพบว่าทำให้เขาประสบความสำเร็จและแก้ปัญหาได้จริง

สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสนั้น เมื่อเวลาผ่านไป เด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิตสามารถก้าวพ้นจากเหตุการณ์อันเลวร้ายในอดีตของตน และสามารถสร้างสรรค์ปัจจัยทางบวกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ส่งผลให้สามารถพัฒนาทักษะความหยุ่นตัวได้มากกว่าระยะก่อนการทดลอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า การให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสส่งผลต่อการเพิ่มทักษะความหยุ่นตัวของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบได้ จึงควรจัดให้มีการประยุกต์ใช้การให้คำปรึกษา โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสในการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มทักษะความหยุ่นตัวของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบต่อไป

2. ในด้านการให้คำปรึกษาควรจะมีการนำเทคนิคการปรับมโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมาใช้ เนื่องจากให้ผลในเวลาอันสั้น เป็นทางเลือกที่ดีอีกทางหนึ่งในการให้คำปรึกษา

3. จากผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนด้านการให้คำปรึกษา โดยผู้เรียนสามารถนำเทคนิคการปรับมโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการให้คำปรึกษา ทำให้เกิดทางเลือกมากขึ้นนอกเหนือจากวิธีการปกติที่ใช้อยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรนำทฤษฎีการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคการปรับมโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสต่อตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น ความสอดคล้องในการมองโลก ความเชื่ออำนาจภายในตน เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญต่อการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุขในสังคม ของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบ เพื่อเป็นการศึกษาและขยายผลว่าเทคนิคการปรับมโนภาพตามแนวคิดทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสสามารถส่งผลต่อตัวแปรอื่นใดบ้างในการช่วยเหลือเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิต

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสกับกลุ่มบุคคลประเภทอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบว่าได้ผลแตกต่างกันอย่างไร